१९६५०
म. ग्रं. सं. ठाणें
विषय काव्य
सं. क्र. १४६२

समाजवादी छत्रपति अर्थात अमर अभिलाषा

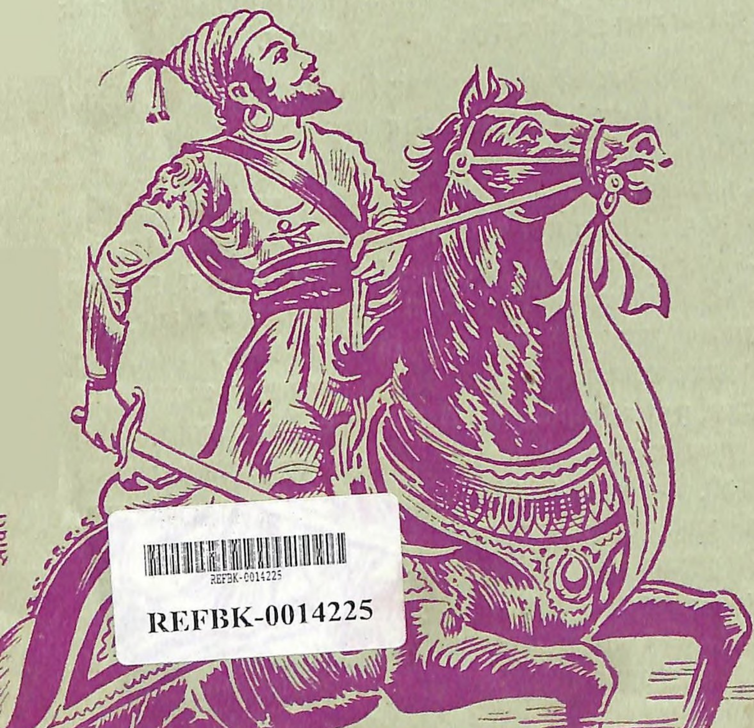

REFBK-0014225
REFBK-0014225

शाहीर अमरशेर

समाजवादी शिवछत्रपति

अर्थात

अमर अभिलाषा

(पोवाडा)

मराठी ग्रंथ संग्रहालय, ठाणें. स्वागत.
अनुक्रम ... वि: ...
क्रमांक ... नों: दि: ...

शाहीर **अमर शेख**

मराठी ग्रंथ संग्रहालय ठाणे
REFBK-0014225
REFBK-0014225

अ भि न व प्र का श न, मुं ब ई १२

किंमत तीस नये पैसे

नमनापूर्वी

एकशें पांच हुतात्म्यांचें बलिदान, हजारों लोकांचा कारावास, अपार कष्ट आणि त्याग यांमधून नवमहाराष्ट्र राज्याचें स्वप्न साकार होत असतांना आपलें आराध्य दैवत असलेल्या श्री शिवछत्रपतींचा 'पोवाडा' मराठी जनतेच्या पायांवर ठेवतांना मला विलक्षण आनंद होत आहे.

म. म. दत्तोपंत पोतदार, प्रा. न. र. फाटक आणि भाई श्रीपाद अ. डांगे यांच्यापाशीं शिवचरित्रावर वेळोवेळीं केलेली चर्चा हा पोवाडा लिहीतांना मला मार्गदर्शनपर ठरली आहे, हें येथें कृतज्ञतापूर्वक नमूद केलें पाहिजे.

शिवजयंति,
२७-४-६०

महाराष्ट्राचा नम्र शाहीर,
अमर शेख

समाजवादी शिवछत्रपति

अर्थात्

अमर अभिलाषा

चौक पहिला

एक रात्रि सह्यगिरि हसला
हसताना दिसला
आनंद त्याला कसला
झाला उमगेना मानवाला
रात्रीच्या गर्द अंधाराला
चिरुन सूर्योदय कसा झाला
अरबि दर्याचा चेहरा खुलला
बांधावर आम्रवृक्ष डुलला
आंब्याच्या डोलित कोयाळ दडला
सूर मंजूळ त्यानं काढला
हर्षे मयुरानं टाहो फोडला
पोपटाचा थवा गात उडला
चिमण्यानी चिंव्‌चिवाट केला
बोध मग मानवाला झाला
(चाल) सूर्य नव्हता शिवबा जन्मले
विश्व आनंदले
गाउं लागले
चराचर होऊन् शिवबाचे भाट
आगळा होता त्याच्या गाण्याचा घाट
काढलि शाहिरानं त्यातुनच वाट
अमर शाहीर शिवबाचा भाट
पवाड्याचा थाट ध्यानि घ्या राजे.
अहो राजे जी राघुबा दाजी ॥ १ ॥

मराठी ग्रंथ संग्रहालय ठाणे
दा. क्र. 99229
ग्रंथ शाखा

इतिहासकार इंग्रजी
मुलखाचे पाजी
केली थापेबाजी
त्यानि शिवबाला डाकू म्हटलं
इंग्रजाचं बूट ज्यानि चाटलं
त्यानि शिवबाला चोर म्हटलं
मराठ्याला कधीं नाहि पटलं
कुभांड कशापायी रचलं गेलं ते
ऐका तुम्हि राजे अहो राजेजी
राघूबा दाजी ॥

(चाल बदल) सुरतेला इंग्रजानि पहिली वखार घातली जी
तेथुनच दिल्लीवर तोफ त्यानी रोखिली
रायगडावरुन दुर्बीण होति लागली
टप्प्यात तिच्याही तोफ अचानक आली जी

(चाल धावती) तराजुच्या बसुन काट्यावर
तिचं नव्हतं कांहिं भागणारं
राज्य ती होति हाकणारं
अवघ्या ह्या भारतावर

(चाल मिळवणी) शिवबा हे द्रष्टे होते थोर
हेरलं त्यानिं सारं
इंग्रज हे चोर
जळवा ह्या माझ्या वंशवेलिला
मराठ्यांच्या शूर भावि पिढिला
ग्रासतिल म्हणुन चढवुं हल्ला
नाहि तुडवायूचं गुजराथ्याला
तुडवायाचं फक्त इंग्रजाला
तसंच मोंगली सरदाराला
हिस्का दावायचा बेत केला
मनसुबा ह्यो शिवप्रभूनि केला

मुंबईच्या घोड बंदराला
तराफा खाडित उभा केला
नवा देव मासा जन्मा आला
खाडित सुरतेच्या थेट शिरला
निस्त्या शेपटाचा तडाखा मारला
लोळविलं हो चोर इंग्रजाला
तसंच राजापूर दाभोळाला
ज्या ज्या गोऱ्यांनी दावा मांडला
घातूला तुरुंगांत आणि कांड्ला
शत्रु खरा दावला पुढच्या पिढिला
भावि पिढीनं पण त्याला हेरला
कधीं दोन वर्ष इंग्रजाला
सुखाचा श्वास नाहि लाभू दिला
ऐका बघा राजे अहो राजे जी
राघुबा दाजी ॥
नाहि केलि त्यानं लुटालूट
केलि एकजूट
मावळयांना नीट
मार्गावर ज्यानि आणिलं काल
मराठी जन हृदयाचा लाल
जिजाई पोटिं निपजला बाळ ॥ जी जी जी ॥

(चाल) आदि पुरुष लक्ष्मणसिंह, सजनसिंह, दिलिपसिंह, सिंहजी महाराणा भोजाजी
देवराजजी, इंद्रसेन, शुभकृष्ण, रूपसिंह भूमिंद्र, धापजी,
बहिरट दाजीरं हे जी हे जी बहिरट जी एकाहुन एक रणगाजी ॥ जी जी ॥
वंशवेल खलाजीची, कर्णसिंह, संभाजीची,
बाबाजीच्या पोटीं आले मालोजी
मालोजी पोटि पराक्रमी शहाजी राजे जी जी जी ॥

(चाल मिळवणीची) पेरावं तेच पीक येतं
जगाची रीतं
नवं न्हाई त्यातं
शहाजीनं पराक्रम पेरला
शिवाजी सरजा अवतरला
मराठ्याचा भाग्योदय झाला जी जी जी जी ॥

चौक दुसरा

(चाल) आडरानि आइ बर बाळ सापडला जावा
चौकडुन मुसळधार पाउस येउं लागावा
सूंसाट वादळानं जीव घाबरुन जावा
कडकडुन विजेनं त्यांत डोळा उघडावा
वाघुबाच्या डर्काळयानि कलिजा फाटुनि जावा
वर्षाव दग्डि गारांचा वर्ति सुरु व्हावा
एवढ्यांत गुहेचा आसरा त्यास्नि लाभावा
आई बाळ मिळुन् गुहेमध्यें जीव दडवावा
अचानक डोंगराचा कडा कोसळला जावा
असा प्रसंग महाराष्ट्राच्या नशीबि यावा जी

(चाल) अति लुटालूट जाळपोळ
उडे हाः हाः कार
मराठ्याभर
माजला बकासूर, केला हो कहर
अब्रुचे जिणें जगण्याला
केलं कठिण माय बहिणिला
पाणवठा बंद जाहला
गुरं, ढोरं न्हेति छावणीला
वेठिला मर्द जुंपिला
काय वर्णु मराठ्यास कळस जुल्माचा झाला ॥ जी जी जी ॥
उन तान पाऊस आणि वारा
असा खपणारा

वस्त्र ना निवारा
उपाशी दिवस रात्र राबुनं
शेतं पिकवितो घाम गाळून
सुगीचं शेत उभं पाहूनं
मराठा कुणबि जाइ हरकून ।। जी जी जी ।।

(चाल) हलती, डुलती शेति करोनी क्षणांत उध्वस्त
आदिलशाहिचा पिसाट घाली त्याभोंती गस्त
काल विजापुर आज दिल्लिची धडक मराठ्याला
डुकरमुसंडी मुळं भरलि होति धडकि मराठ्याला ।।
तळ लष्करी परकीयांचा दिसे महाराष्ट्र
उघड्या डोळ्यानिं मरण पहावे लागतसे स्पष्ट ।।
हत्ती, घोडेस्वार, स्वार सांडणी, पायूदळ लष्कर
मळ्या, खळ्याची, उभ्या पिकाची वाट लावि सारं ।।
फिरंगि इंग्रज आग लावि कधिं आपुल्या गोठ्याला
दरडीचा पण मिळे न आसरा दीन मराठ्याला ।।
उरला सुरला जीव गाडला करपट्टी खाली
म्हणुन बंधुनो हर हर भेरी शिवबाची झडली ।।

(चाल) त्यात बाजी घोरपडे । बाजी मोहिते, खंडागळे
सावंत देसाई खोपडे । सुर्वे, डबिर आणि पांढरे
चोर होते सारेच्या सारे । परक्यांचे पाय् चेपणारे
स्वकियांचा घात करणारे । करणारे हो निंबाळकर
जाधव अन् मोरे जी जी जी

(चाल) जाधवांचि करणि लई न्यारी
मामेभाऊ होति जगदेवराव ही स्वारी ।।
राघोजी माने हाडवैरी
हे सदा त्यांच्यावरी ।।
इमानाने परक्याच्या दारीं
जातिवंत मराठे जगति खरकट्यावरी ।।
मुस्लिम न् फिरंगिच कांहीं
नव्हते शत्रु, होते घरिदारी ठायीं ठायीं ।। जी जी

(चाल) चक्रव्युहाहुन फास भयंकर आम्हांभोंति होता
अभिमन्यू शोधिते मराठी मूढमति जनता ॥
चक्रव्यूह भेदुनिही येइल विजयी होवोनी
असाच दिग्विजयी अभिमन्यू देते जिजा मानी ॥

(चाल) आला आला शिवाजी आला
अरुणोदय झाला
लाल जनतेला
जिजानं दिला, योग्य समयाला
मराठ्यानो करा रं जयजयकार
थोर त्या आईचे उपकार
न्हाइंर न्हाईं तुमच्यानं न्हाईं फिटणार
जी जी जी.

चौक तिसरा

बाळपणची ऐकावी कथा
जिजाईसुतानं
देशाचि व्यथा
जाणुनि स्वतः केलं काय काय
त्याविणा नाहि झाले शिवराय
वंदिले माता, गुरूचे पाय जी जी जी.

(चाल) व्यसनी, शौकिन माणुस त्यांना शत्रु दुजा भासे
दिसला हलकट त्याच्या भोंवती टाकितसे फासे

(चाल) दिसे काबाडकष्ट करणारा
त्याला बाळशिवबा देई तुरा
तो श्रमपूजन करणारा
स्वतः वागून मार्ग दावणारा
थंडि पाऊस ऊन नाहि वारा
असा घातला पालथा दरिखोरा
असो बिकट चढण उतरण

जाइ बाळशिवा सपाट्यानं
वाघ सिंह श्वापदे यांची
भीती नव्हति त्याला कवणाची
गड किल्ले निरीक्षण केलें
चोरवाटा मार्ग निरखिले
गोड बोलुन जना मोहविले
किति शत्रु आपलेसे केले
कांहिं शत्रु होते कसलेले
त्यांना कपटजालिं पकडिले
दैवाला पंगु ठरविले
मनगट श्रेष्ठ म्हणितलें
आधि राजबिंड असलेलें
पिंड व्यायामानें कसलेले
मैदानी मर्दाच्या कला
साऱ्या लागल्या शिव्बा चरणाला
साहसाची आवड त्यांना मोठी
निर्धार घेइ त्याना पाठीं

(चाल मिळवणी) शहाजीनं पेरलं पिक आलं
हिरवं गार झालं
डुलूं लागलं
जिजाइचा मळा फुलुन आला
मोत्याची कणसं लागलि त्याला
सोन्याची ताटं शिवाराला
शिवा रायगडीं होता गेला
ताटं थेट गेली रायगडला
शोभा त्यानिं आणलि सिंहासनाला
भोसूले कुलदीप सिंहासनि रवि तळपुं लागला गा व्हय मन दादा
दादा रं जी रं दाजी जी ॥

चौक चौथा

(चाल धावती) शिवबासरजा राजा होतो
भूमिहीनां प्रेमे कवळितो
त्यांना जमिन मिळवुनी देतो
मिळवून बियाणं देतो
भू लागवडीला आणितो
माळरानीं मळा फुलवितो
महसुलाची शिस्त लावितो
झेपेल इतका कर घेतो
पण सावूकाराना आडवितो
ऐपती प्रमाणंच घेतो
सावूकार जो कर चुकवितो
सक्तीनं त्याला दंडितो
जरबेंत राज्य चालवितो
परि जनतेला सुखवितो
शिवबाचे नांव जो घेतो
अन् चोऱ्या छापे घालतों
त्यासाठीं चौक्या बसवितो
यमसदनि चोर पाठवितो
सरकारी नोकर जो होतो
त्याला खुषित सदा ठेवतो
जो शूरपणा दावतो
कडं, तोडा, घोडा त्याला देतो
इनामदारी त्याज्य ठरवितो
जमिनदारिलाही रोधितो
देवाचि धरति मानतो
ती फक्त कसणाऱ्याला देतो
गरिबाना वचन जे देतो
ते पुरेपूर पाळतो

मराठा ग्रंथ संग्रहालय, ठाणें. स्थळप्रत.

परधर्माला वंदितो
सर्वांना न्यायि वाटतो

अनुक्रमांक .... दि: ....
क्रमांक .... नों: दि: ....

(चाल) नव्हति सत्ता पोलिसां हाती
लाच खायचि नव्हति हिंमत कुणाची छाती
सभा न्यायदानाच्यासाठीं
सभासद निवडले न्याय तोलुनी देती ॥
न्याय् दानी ढव्ळा ढव्ळीची
काय बिशाद् लागली माय व्यालि कोणाची ॥
न्यायदांत थोर छत्रपति
हा डंका वाजला झालि चोंहिकडं ख्याति ॥

(चाल) काळाबाजार हा शब्दच नव्हता शिवबा समयाला
शेळ्या एखादा नाडी जनतेला मिळे फांस त्याला ॥
पुंड पाळेगार, मातले जमीनदार सावकार सारे
वाट लाविती सर्वांची शिवबा परभारे ॥
जमिनी वाटुन दिल्या शिवबानें कसणारांना त्या
जळवा सगळ्या नष्टच केल्या होत्या नव्हत्या त्या ॥

(चाल) पटवून स्वराज्याचा अर्थ दिला जनतेला
मावळा मराठा सर्व घेऊन संगतीला जी जी
शिवबानं घेउन अवतार ध्वजा रोविला जी जी
धन मान प्राणाहुन प्यार आम जनतेला जी जी

(चाल) हाक घुमे मग नविनच गगनि नव महाराष्ट्रांत
परकी हाकला सगळे घालून पेकाटांत लाथ ॥
परकी सत्तेविरुद्ध लढणें ब्रीद मराठ्याचे
दावुं जगाला आम्हीच वारस श्रीशिवरायाचे ॥
महाराष्ट्राचा वारा, पाणी सर्व कांहिं न्यारे
या दावाया मर्द मराठे समधं चला या रे

(चाल) " व्हा पुढं चला पुढं व्हा पुढं चला पुढं
हाक कानि शिवबाची गगनि झडति चौघडे
व्हा पुढं चला पुढं

या मराठि जनतेचे राज्य स्थापण्या पुढे
व्हा पुढें चला पुढें
दिल्लि, आदिल शाहीला चारण्यास या खडे
व्हा पुढें चला पुढें
आनंदे ध्वज गगनीं शिवबाचा फडफडे
व्हा पुढें चला पुढें ''

चौक पांचवा

जेव्हां शिवबा सर्जा रणि आला
खुल्या मैदानाला
रवी लकाकला
ध्वनी " हरहर महादेव " घुमला
आदिल शाहिचा कुजका इमला
करू या हो जमिनदोस्त सगळा हो-या हो या राजे
(चाल) दःख्खनचे मर्द लढणारे मराठे शूर
कांबळी, उशाला धोंडा न् भाकर कांदा आम्हां जरि प्यार
जन्मता ठावं न्हाइ आम्हां जिणं लाचार
स्वप्नींही गुलामी नाही सहन करणार
सच्च्या मराठ्याचं एक ब्रीद हेंच असणारं
म्हणुनीच लावुनी प्राणपणा लढणारं
हेर हेरुन जमविले असे मराठे वीर
गुरंढोरं न्हाइ जमविली निस्ति खिल्लारं
हिंदु मुस्लिम भेद वलांडून जमविले शूर
(चाल) सह्याद्रीनें बाहु पसरले उभारून किल्ले
जाळीखाली वाघ मावळे पाजळती भाले
गड ठाकला उभा आपुला राखण्यास शेती
उठा बंधुनो गड सत्तावीस अजुन शत्रु हातीं
(चाल) उठ्‌ला अव्‌घा मराठा उठला
बाण जणु सुट्‌ला
बाँब जणु फुटला

दगडांतही नवा जीव आला
मनसुबा आगळा त्यानं रचला
शेतकऱ्याच्या गोफणीत बसला
दुश्मनाचा माथा त्याला दिसला
थेट मेंदूंत दगड घुसला हो शत्रुच्या दादा ॥ तुम्हि ऐका

(चाल) वाऱ्यानं रंग पालटिला
कोपरान् कोप्रा व्यापिला
दिलि साथ ठेंगूण्या बहिर्जीला
सारा वारा आप्ला हेर झाला
तो घाडी उडत पक्षाला
पोपटाला, व्हल्या पारव्याला
कळलं हे झाडा झुडपाला
चराचर लागल कामाला
दरिखोरा आगळ्या धुंदींत नाचुं लागला जी जी.

(चाल) खेळ विटीदांडू गोट्यांचा पोरांचा सुटला
ढाल तरवारिचा शत्रु धराय्चा खेळ त्यानी थाट्ला ॥
सुगंध घेउन पुष्प येइ तें अर्थ नवा सांगे
सुगंध दरवळुं द्या ऐक्याचा श्री शिवबामागें ॥
दंवबिंदूंची कोमलताही पूर्ण लया गेली
ठिण्गि आगीची भासे अरीला गठडि त्याचि वळली ॥
अरबी दर्या बनला होता हुकुमाचा बंदा
भासे शिपाई शिवबाचा तो सच्चा अन् खंदा ॥
म्हणुन मिळवला विजयदुर्गवर विजय मराठ्यानीं
ह्याच इंग्रजाचं टोपडं उडवलं पाजलं होतं पाणी ॥
तोफेमधुन पण गोळा उडाय्चा अजब मासल्याचा
कर्दनकाळच भासे शत्रुला शिवबा भोंसल्याचा ॥

(चाल) अफझूल खानानं फुजूल बकवा केला
विजापूर दरबारीं विडा काय उचलला
त्या प्रतापगडी अभिमन्यु होता वेढिला

अभिमन्यु शिवबानं खल कौरव ओळखिला
नव्या दुर्योधनाचा कोथळा त्यानं काढिला
शिवबानं असा सव्याज विडा धाडिला
(चाल मिळवणी) असा मोड शत्रुचा केला झेंडा उभविला
गनिमि काव्याला महाराष्ट्रांत जन्म घातला ॥ जी जी ॥
निर्वंश बाजि घोरपडा करुन टाकिला
चंद्रराव मोऱ्याकडं गेला
चुचकारुन पाहिलं त्याला
ईर्षेला तोहि पडलेला
त्याचा पुरा पुरा मोड केला
बाया मुलं सोडुन बाकिच्याना स्वर्ग दाविला जी जी.
मोऱ्यांचं नांव लावणारा नाहि कुणि उरला
बांदलांचा पुंडावा त्यानं मोडुन काढिला
आणि आम जनतेचा दुवा त्यानं घेतला
(चाल) शाहिस्ता पुण्यामध्यें आला
एक लक्ष सैन्य दिमतिला
पाच सातशे हत्ति साथिला
पांच हजार उंट काफिला
(चाल) दोन हजार छकडे घोड्यांचे होते साथिला जी जी
तीन हजार छकड्यावर दारुगोळा लादला
बत्तीस कोटीचा खजिना होता पाठिला
तीन महिने लागले फौज खाली यायाला
या अफाट फौजेचा व्यूह आगळा रचलेला
(चाल) दरोबस्त पहारा बसविला
कड्या भोंवती कडा रचलेला
त्याच्या आंत खान बसलेला
सदोदीत सावध असलेला
एक रात्रि शिवबाचा गनिमि कावा जागला
तो शास्ता खानाच्या पाठी क्षण लागला

थय् थय् थय् थय् निस्त्या बोटावर्ति त्याला नाचविला
त्याच्या चक्रव्यूहाचा चुथडा चुथडा जाहला
अभिमन्यु शिवा पुनः खुशाल सिंहगडि आला ॥
रुस्तूम जमानाचा जमाना पालटुन दिला
त्या उदयभानुचा पुरा अस्त घडविला
दिल्लीर खानाचा दिल हलवुन सोडिला
एक समय अचानक आला
शिवबा सर्जा आग्र्याला गेला
दरबारांत मान नाहि त्याला
रांग तिसरी मिळाली त्याला
तो मनी बहुत कोपला
रोकडा शब्द सोडला
शत्रुनं गराडा दिला
आग्र्याला व्यूह रचलेला
त्या मध्यें सर्जा अडकला
दिली धडक व्यूह फोडला
अभिमन्यु रायगडि अभिमानें धडकला जी जी
अतिरथी शत्रु आघाडिला
वेंचवेंचून काढिला, कुठें वेढिला, ठेचुन काढिलान्
गनिमि काव्याचा हिस्का त्याला दाविला ऐका बघा राजे ॥

(चाल) महाराष्ट्राच्या दऱ्याकपारित सिंहाचा छावा
पळ्तां थोडि भुइ करित शत्रुला दावुन गनिमि कावा

(चाल) शिवबाचा पाहुन दळभार
हादरलं विजापुर सारं
दिल्लींत भरलं कापरं
पोर्तुगीझ इंग्रज हे चोरं
लाल बुंद त्यांचे चेहरं
पण पडलं काळंठिकरं
देशमूख पुंड पाळेगारं

मातले ते झाले गारेगारं
दावून दिलं जगताला
जन्मता आम्हा मराठ्याला
कसलि लढाई ? अरे कसलि लढाई मळ हातचा झाला
पाचविला पुजतो तलवार बरचि अन् भाला
स्वातंत्र्य राखतो देउन प्राणाच्या मोला
जे कार्य हातिं घेउं पुरे नेऊं शेवटाला
(चाल) नवा मनसुबा मनात बांधा हे शिवबा सांगें
बेत आपुला पुरा कराया धावा त्या मागें ॥

चौक सहावा

(चाल) शत्रुला वागवायाचि नीति । आगळि त्याची होती
दीप संस्कृती
आजही मार्ग दावि जगतास
परस्त्री माता वाटे शिवबास
आज झाला पुरा संस्कृतिचा ऱ्हास
होइल त्यामुळेंच सत्त्यानास जी
(चाल) आफझल यम सदनाला—
पाठवून पुरा मोड केला
त्याचा मुलगा शोधुन काढिला
जो गर्द झाडित लपलेला
भीतिमुळं गाळण् उडालेला
शिवबापुढं त्याला उभा केला
भरलं होतं कापरं त्याला
शिवबानं धीर त्याला दिला
'बेटा डरो मत' बोलिला
पाठिवरून हात फिरविला
पोशाख उमरावाचा दिला
आणि घोडा दिला संगतिला

त्याला बहुमान देऊन, मोठ्या इज्जतीनं
विजापुर दरबारास पाठविला ।। जी ।।
नाहीतर आजच्या दुनियेत, विसाव्या शतकात
सांगतो काय होतं

प्रश्न पुरुषाचा द्या सोडून
शत्रू देशांतल्या स्त्रिया ओढून
आब्रूचे धिंडवडे काढून
टाकती माणुसकीच गाडून जी जी

(चाल) एकोणीसशे त्रेपन साल
कोरियांत युद्ध सुरू झालं
अमेरिकन सैन्य तिथं आलं
उत्तर कोरियात गेलं
नर्स बायानाहि पकडिलं
त्यांना नागडं उघडं पण केलं
मिरवीत रस्त्यानं नेलं
नीतिशास्त्र पायिं तुडविलं

(चाल) इतकं दूर कशाला जावं
गिरगांव चौपाटिला जावं
दादर, पुण्यांत थोडं भटकावं
शाळा, कॉलेजभवति हिंडावं
डोळं सताड उघडं ठेवावं
कानावरचं झाकन काढावं
गल्लोगल्ली आणि दारोदारी, माय बहिणिवरी
प्रसंग येती ते, आज तुम्ही उघड्या डोळ्यानी पहावं जी ।।

(चाल) परकी स्त्री मानी माता, असा शिवबा सर्जा होता जी हा
दिला त्रास कुणी बाईला, बांबूने झोडपुन ठार करितसे त्याला
आई मुलगी केशर सिंगाची, धारातीर्थी पडलेल्या आपल्या
एका शत्रूची
वागणूक देउन मानाची, पाठविले दिल्लीला सेवा करुनी त्यांची

कल्याणच्या सुभेदाराची-सून आई मानली साची
तिला चोळि बांगडी केली-सौंदर्यपुतळि गहिंवरून सासरी गेली
कर्नाटक प्रांति राणीला-शिवबाच्या सरदारनं त्रास दिला तो कळला
देहांत शासन दिलं त्याला, दुर्गंध नरकाची सजा फर्माविली त्याला

चौक सातवा

(चाल) संस्कृति नीतिसाठी खरा मार्ग दावाया
घ्या समोर आजही छत्रपती शिवराया
आरमार पूर्वी होतं फक्त मक्केला जाया
आरमार उभारलं पश्चिमेस राखाया
भारतीं जन्म दिला ज्यानं गनिमिकाव्याला
भारताचा पहारेकरी मराठा झाला
आग्र्यांत शिवबाचं खडगं बांधणाऱ्याला
खडगं बांधुन घ्यावं लागलं शिवबा चरणाला
जो दुःख, दैन्य, दारिद्र्य अंधकाराला
चुटकीत सारितो दूर, नमावे त्याला
(चाल) आजही हवा मज असाच शिवबा माझा
तो समाजवादी महाराष्ट्राचा राजा
तो राजा कसला लोकशाहिचा कलिजा
तो असुनि राजा पर समाजवादी सरजा
मुजरा माझा त्या महान् संस्कृति-बुरुजा
भागवीत होता आधि जनतेच्या गरजा
नफ्यासाठी धडपडे त्यास म्हणे तू मर जा
ठावं न्हवता विसावा फक्त ठावं होति प्रजा
सारि हयात घोड्यावर गेलि, काया झिजविली
प्रजा सुखि केली, कीर्ति पसरली
अशी फुलवेली, पुनः उगवली नाहि बघा राजे ॥ अहो
कधिं बरें पुनरपि सह्यगिरी हसणार ?
आनंद त्याचा कधीं उसळुन वर येणार ?

रात्रिच्या अंधाराला सूर्य कधीं चिरणार ?
अरबी दर्याचा चेहरा कधीं खुलणार ?
बांधावर आंब्याचा वृक्ष कधी डुलणार ?
अंब्याच्या ढोलित कोयाळ कधीं गाणार ?
हर्षानं मयुर कधिं सांगा टाहो फोडणार ?
पोपटांचा थवा कधिं गात पुनः उडणार ?
चिमण्यांचा चिव्चिवाट् आगळा कधी होणार ?
झोपडीवर सुखाचं तोरण कधी दिसणार ?
शाहिराच्या मनींची ओढ, काळजाचा फोड—
फुटुन तो गोड गळ्यानं गीत कधीं गाणार ॥ जी ॥
अजि समाज-शिवबा बनुन मजपुढें यावा
तो साडेतीन कोटीत समवला जावा
त्यानं शिवबा सरजाचा कित्ता आज गिरवावा
सत्तेचा नांगर जरबेंत त्यानं चालवावा
नफेबाज चोर त्यानं सर्व दूर सारावा
अवघा समाज समृद्ध-सुखी बनवावा
त्या थोर समाज-शिवबाचा पोवाडा गावा
ही फक्त अमर अभिलाषा, दुजी न्हाई भाषा
एक ही आशा, शाहिराचा गोड हट्ट पुरवावा, राजे जी जी ॥

मराठी ग्रंथ संग्रहालय ठाणे
ग्रं. क्र. 99229

REFBK-0014225
REFBK-0014225

मराठी ग्रंथ संग्रहालय, ठाणे. स्थळप्रत.
अनुक्रम 240404 वि: ...
क्रमांक 97452 नों दि: ...

सर्व हक्क लेखकाधीन

प्रथमावृत्ति, शिवजयंति, २७ एप्रिल १९६०

प्रकाशक : वामन विष्णु भट,
अभिनव प्रकाशन,
७ अंबा सदन, जेरबाई
वाडिया रोड, परळ, मुंबई १२

मुद्रक : जयराम दिपाजी देसाई
राष्ट्रवैभव छापखाना,
गिरगांव, मुंबई ४